

Stellas frihet (1985) och Lauras ansikte (1997) ingår. Alla romanerna handlar om män, »män vilkas liv på ett eller annat sätt kretsar kring frånvarande kvinnor«. Frågan är om vi med den Ariadne-tråd vi nu får kan leta oss ut ur den kärlekens och konstens labyrint som han tecknat i de tre böckerna. Efter att ha läst Ariadnes spår är jag inte så säker.

Sökandet centralt tema i trilogin

Liksom i de tidigare böckerna utspelas berättelsen i »Ariadnes spår« kring sökandet efter en försvunnen person. Bertold Blom, ung, fränksild och arbetslös mäklare, hittar under sin dagdrivartillvaro på ett kafé en kvarlämnad veckotidning och läser i den en novell som han anser måste handla om hans egen tillblivelse. En kvinna och en man finner under en snöstorm skydd och värme i varandras armar – mannen försvinner och kvinnan föder i sinom tid en son, berättaren Bertold Blom, det stämmer helt med vad hans mor har berättat. Han förstår inte hur den okända författarinnan, Ariadne Sandrini, kan veta hur hans avlande har gått till – om hon inte själv träffat den försvunne fadern.

Han vaknar upp ur sin arbetslöshetsletargi och börjar frenetiskt leta efter Ariadne Sandrinis böcker och noveller. Han läser och läser och får det ena spåret efter det andra. Till slut har Blom kommit så långt att han tror sig veta var han kan hitta den man som han tror kan vara hans far. Han ger sig ut på en resa i Europa, hittar »fadern«, men denne har just avlidit – och Blom får inget svar på sin fråga. Han träffar en alldaglig svensk kvinna i 40- till 50-årsåldern, som uppger sig vara Ariadne Sandrinis sekreterare, men flyr från henne. Småningom får han reda på att det kanske varit Ariadne själv som han träffat. Han får inga bestämda besked, varken om faderskap eller författarskap – man kan ju inte veta allt – och behöver det inte heller.

Vilseledande spår

Ariadnes spår är som de tidigare böckerna i trilogin fyllda av spår, spår som för i alla riktningar, spår som ibland gör det svårt att hitta fram till klarhet. Här är det långa utdrag ur Ariadne Sandrinis enkla berättelser som lätt leder både läsaren och bokens huvudperson Bertold Blom vilse.

När han till slut får klart för sig att han – kanske? – har träffat både Arvid, den tänkta fadern, och Ariadne, författarinnan, då först hopar sig frågorna: »Bägge två, och ändå ingen ... Vad är det som pågår? Är det någon som driver med mig? Är inte livet en enda stor fars. Vad vet man egentligen? Vet man strängt taget någonting?« Svaret har Seeberg själv

givit i sin efterskrift, vi måste acceptera att vi inte vet.

Skapandet ett andra tema

I Staffan Seebergs trilogi kontrasteras man mot kvinna, här finns sexualiteten som brännpunkt, här skildras skapandet i alla sina former, den kroppsliga kärlekens avlande, den konstnärliga ådrans skapande.

En ovanlig Lucia

PC Jersild. **Ljusets drottning**. 253 sidor. Stockholm: Bonniers, 2000. ISBN 91-0-057332-9.

Recensent: Lars Erik Böttiger, professor Saltsjö-Boo.

II Den knappt 25-åriga Alex kommer hem från en jordenruntresa, till vilken han fått pengar av sin adoptivmor Marie. På flygplatsen möts han av en gråtande faster som talar om att Marie flera månader tidigare plötsligt avlidit – i ett hjärnaneurysm får vi senare veta – och allt Alex får se av den moder som han lämnat skön och vital är en urna som under en fänig ceremoni sätts ned i ett hål i marken, klätt i grön plastmatta.

Söker sitt ursprung

När Alex hämtat sig från resan och sorgen och under en tid liksom Voltaire skött den trädgård som modern lämnat i gott skick, ger han sig ut på en ny upp-täcksfärd, denna gång för att försöka »hitta« sin mor och kanske också sig själv.

Hela hans liv har en pessimistisk underton, han ifrågasatte nu på allvar »om det var meningsfullt att leva«. Han har alltid trott sig vara adopterad – ett av de första fynden han gör är att han i själva verket är Maries biologiske son. Han fick tidigt höra att han var mycket begåvad, ja, Marie hade själv sagt att han »hade inte bara goda, de allra bästa« anlag. Men om han är Maries son, vem är då hans fader?

Blandar verklighet och fantasi

Alex väg till kunskap börjar i det lilla hus i Smedslätten där han vuxit upp och som nu tjänar som centrum för hans spaningar, ofta bedrivna genom energiska cykelturer.

Hans färder leder honom steg för steg till ett stort antal personer, alla olika men alla representerande svenskarna och Sverige under 1900-talets senaste årtio-

den. Deras öden flätas in i varandra, den ene efter den andre ger en vink om hur han kan komma vidare i sin labyrint. Vi får skildringar av ett kommunistiskt kollektiv i Göteborg där mansgrisarna härskade: »Vi (kvinnor) var till för att användas, i sängen, eller till att städa, sy standar, sy i knappar eller laga mat eller gå och handla.«

Här skymtar den berömda sjukhusspionen på Sahlgrenska, Jersild blandar in verkligheten i sin fantastiska berättelse, han fortsätter med anti-psykiatri i form av R D Laing och feministiska rörelser för kvinnans rätt att själv bestämma vem hon vill ha eller om hon inte vill ha barn alls.

Nu uppträder en känd societetsgynkolog, som ursprungligen varit en anlitad abortör, men gått över till att hjälpa barnlösa kvinnor att bli gravida. Man får klart för sig att Marie arbetat på »Förmedlingen«, en organisation som tillhandahåller vackra hålldamer, från början till homosexuella män, även i hög statstjänst, som behöver göra sken av att vara helt »normala«, dvs kunna röra sig med kvinnor.

Men hennes verksamhet utvecklas vidare. Genom dagböcker kan Alex förstå att Marie under det år han varit borta tjänat stora pengar genom att på ett organiserat sätt förföra besökande manliga storheter och snabbt och direkt i klinikkens väntande tjänstbil köras till societetsgynkologens mottagning, där mitt i natten en grupp kvinnor väntar på att bli inseminerade med det som Marie burit med sig i sitt sköte. Vilka den vackra Marie – hon sägs göra alla karlar som förhaxade, hon verkar på män som ett flugpapper – slutligen jagar under sin genjakt antyds av bokens titel »Ljusets Drottning«.

Läsvärd och roande skröna

Evolutionsbiologin, som Jersild skrivit om i sin Darwins ofullbordade (1997), lär att individens strävan i livet är att fortplanta sina gener. Här berättar han om hur kvinnan, den kvinna som själv har rätten att bestämma vem hon vill utse till sina barns biologiske fader, är angelägen om att välja bästa tänkbara gener, kanske till och med en blandning av sådana.

Jersild har skrivit ännu en fantastisk berättelse, där han i många stycken rör sig närmare verkligheten än i några av de tidigare böckerna – men han slutar denna gång i burlesk fars. Kritiken har inte varit helt nådig. Jag tycker dock att man överdrivit det »kallhamrat rationella« i hans skrivande – kanske en produkt av hans medicinarutbildning? – när han producerat denna läsvärda och roande skröna.